

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Chronicon Montis-Sereni Sive Lavterbergense

Mader, Joachim Johann

Helmeſtadi, 1665

Fvndationes Qvorvndam Germaniae Monasteriorvm, collectae quondam
per Monachum Benedictinum ſed anonymum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11088

FVNDATIONES

QVORVNDAM GER-
MANIÆ MONASTERIORVM,
collectæ quondam per Monachum Bene-
dictinum sed anonymum

FVNDATIO MONASTERII
WISSENBVRGENSIS PER DAGO-
BERTVM FRANCORVM REGEM.

DAGOBERTVS divina favente clementia Fran-
corum Rex, omnibus regni sui primatibus, imo
cunctis fidem Christianam profitentibus, tam
futuris, quam presentibus. Votum quo Deo
vel Sanctis ejus se quis obligaverit, sine macula reatus irri-
tum fieri non poterit, & quanto major & dignior est is, cui
vovetur, eo ferietur graviore judicio voventis & non red-
dentis præsumtio. Debemus igitur & volumus nos quo-
que reddere, quod vovimus Domino Deo terribili, & ei
qui aufert spiritus Principum apud omnes Reges terræ. Qui
qualiter in brachio suæ virtutis terruerit & qualiter percuti-
ens & sanans rursus nos visitaverit, omnibus ad exemplum
correctionis notum fieri duximus; præcipue, ut quisque fi-
delis audito nostro periculo ab Ecclesiarum Dei vastatione
se contineat, & honorem congruum rebus Deo dicatis exhi-
beat. Primum ergo de divina super nos habita terribiliter
examinatione; postea de voto & voti nostri redditione brevi-
ter exponemus. Patre meo *Clotario* felicitis memoriæ defuncto

patrii regni curam suscepi; sed vivendi ductus levitate, do-
 minandique cupiditate distractus, regalis officii debitum
 neglexi, nihil exhibens commissis sollicitudinis, vel diligen-
 tiæ nihil faciens, vel iudicans mansuetudinis aut Zelo justi-
 tiæ. Inter alios excessus meos Ecclesiarum Dei destructor
 & dissipator esse cœperam, quarum defensor & sublimator
 esse debueram, nec divinæ majestatis oculos, nec hominum
 veritus acclamationem. Tandem Dei benignitas obstina-
 tæ mentis superbiam conterens, virga correptionis iniqui-
 tates meas visitavit, & castigato mihi veniam non negavit.
 Nam raptus in sublime, divinæque majestati inter cho-
 ros Sanctorum in habitu iudicantis sedenti præsentatus à
 sanctissimis Ecclesiarum Patronis pro rebus Ecclesiasticis
 per rapinam destructis à me & consumtis, graviter & con-
 stanter sum accusatus, maximè à sanctissima Dei genitrice
Maria, & beatissimis *Petro & Paulo* Apostolorum Principi-
 bus. Cumque conscientia gravatus non auderem delicta de-
 fendere, occurrit mihi tandem specialis patronus meus mar-
 tyr *Dionysius*, qui precibus suis & instantis pœnæ dilatio-
 nem & pœnitentiæ mihi tempus obtinuit. Idem ipse qua-
 si modum statuens pœnitentiæ, in hoc mihi spem plenæ
 posuit indulgentiæ, si ad honorem Dei & SS. prædictorum,
 quos magis offenderam, domum divinis apertam servitiis
 extruerem. Quæ permissione lætatus, libens vovi, dimissusque
 à superis redii. Igitur sub certa spe remissionis & indulgen-
 tiæ peccatorum nostrorum reddentes alacri studio votum
 quod fecimus, Ecclesiam in honorem *S. Trinitatis*, & *S. Ma-
 ria* perpetuæ virginis, & SS. Apostolorum *Petri & Pauli* in
 loco, qui dicitur *WISSENBVRG*, construximus, quam
 sublimare & regali munificentia ditare decrevimus. Dona-
 mus ergo & in perpetuū datum esse volumus de rebus fisci
 nostri illic adjacentibus, quicquid ad nos spectat, tam in vil-
 lis,

lis, quā mancipiis, vineis, campis, pratis, pascuis, aquis, aquarumve discursibus, & omnia hæc in usu fratrum ibidem sub monastica professione Deo servientium libera traditione redigimus. Et ut hujus nostræ donationis auctoritas in omne tempus perseveret stabilis & firma, terminos & circumjacentium nomina locorum subnotare curavimus. Versus orientalem plagam extenditur *Marcha*, quam tradidimus usque ad *Morchohoven*, & ad *Aldenberden*, & inde ad *oboldefurvege*, & inde subter vadum *Lutre*, & inde ad *Guozdigenhurst*, & inde ad limitem, qui stat in summitate vallis *Juvenesdal*, & inde ducit ad meridianam plagam super *Warsbach*, & inde ad *Bodemlofestapha*, & inde ad *Sebach*, & inde ad *Kirchdale* & inde ad *Ingoldesczabe* / & inde ad silvosos montes usque *Bedebur*; Ad occidentalem vero plagam usque *Lutenbach* / & *Berenbach* / & inde ad *Lelebach* / & inde ad *Grünenbrunen* / & inde ad *Otterichescheit*; ad Septentrionalem plagam usque ad *Eichenerenberch*. Locum autem ipsum, quem singulari amplectimur amore, nunc & deinceps ab omni servitutis opprobrio liberum sub regali volumus esse tuitione; ita videlicet, quod nullus publicus iudex, nullus ex judiciaria potestate, quicquam potestatis, vel negotii in ipsa *Marcha* sine patris monasterii licentia exercere, vel habere, præsumat: nec homines ipsius loci vel constringere, vel ad causas audiendas aut freda aut tributa solvenda, postremo nihil penitus ab eis audeat exigere. Illud etiam pari decrevimus auctoritate, ut nullus Pontificum *Nemetensis* civitatis vel reliquorum Episcoporum aliquam damnandi ibidem, vel quaslibet causas agendi habeat potestatem; sed sub nostræ emunitatis defensione omnia illuc pertinentia Pater monasterii cum fratribus suis libere & quiete possideat. Adhæc monetam habentem in se imagines & literas, expressamque similitudinem *Nemetensis* monetæ

metæ eidem loco concedimus, parique nostræ auctoritatis donatione ratum & firmum esse volumus, ut homines ejusdem Ecclesiæ per omnes fines regni nostri libere negotiis suis inserviant; ita videlicet, ut nulli debitum telonii persolvant, & nullus iudex seu quælibet cujuscunque ordinis persona, in hujus modi causa violentiam eis aliquam inferre præsumat. Fratribus autem ibidem Deo servientibus, ut eo devotius & tranquillius sanctæ conversationis ordinem custodiant, liberam inter se eligendi sibi Abbatem donavimus potestatem; cui Abbati, omnibusque sibi succedentibus, hoc speciale concedimus privilegium dignitatis, ut in ordinem & jus possit promovere Ministerialium, quemcunque de familia tali honore dignum judicaverit. Omnes etiam ministeriales ejusdem Ecclesiæ ex Domino Abbate accipiant beneficium, soli que Abbati serviant, nec aliquam potestatem super eos Advocatus exercere audeat, nisi forte ex aliqua inobedientia, quasi rebelles, illos Ministeriales confringendos Abbas Advocatum invitet. Reliqua vero familia legitimo loco & tempore ter in anno pro justitia faciendi ad placitum Advocati debet convenire, & in provicium Advocati, si præsens est, singuli singulos denarios solvere, exceptis his, qui sunt in emunitate. Quod si in his placitis absens fuerit Advocatus nihil ei ex his denariis debetur, nisi in servitio Regis esse probetur. Vt autem hæc nostra traditio, & juris, & concessæ dignitatis institutio, stabilis & inconvulsa jugiter permaneat, chartam hanc inde conscriptam adjectione sigilli nostri roboratam signavimus. Quod fecimus in ipso monasterio mense Majo die xi. anno regni nostri xxiii. in Christi nomine feliciter AMEN. Anno Domini DCXXIII.

FVN-

Thuringiæ, Comites fundaverunt de **Kassenberg**, anno Domini MCXLII. Horum Comitum stirps prorsus aruit & desit.

Anno Domini MCLXIII. fundatum est monasterium monialium nostri ordinis prope *Erphordiam*, per Generosos Comites de **Grunpeche**: Cœnobium **Jchterhusen** dicitur.

FVNDATIO MONASTERII
CELLÆ PAVLINÆ.

PAuliaa nobilissima & devotissima femina, imo & vitæ sanctimonia præclarissima, quæ etiam angelo nuncian- te concepta legitur. Hæc in omni virtutum flore & Dei amore proficiens, ter in vita personaliter *Romam* petiit, & Apostolorum limina devotissime adiit, visitavitque: ibique à summo Pontifice *Paschali* confirmationem monasterii sui *Cellæ Paulinæ*, quod in *Thuringia* saltu fundaverat, impetravit, Bulla papalis, quam vide, data est anno Domini MCXIII, VII. Kal. Septembris. Indictione octava.

ANNO, Archiepiscopus III. Colonienfis, qui claru- it anno Domini MLVI. ille Canonicos expulit & eiecit ex Ecclesia SALFELDENSIS & in eam locavit & introduxit Ordinis *D. Benedicti* monachos, integritate vitæ ac regulari disciplina probatissimos. Ego omnino anceps sum de *Anno* illo tertio, cum *Anno* secundus fuerit in humanis tempo- ribus *Henrici III.* & *Henrici IV.* Sit qualitercunque, *Anno* dictus est ille Archiepiscopus qui in *Salfeld* monachos loca- vit certissime, ut liquet ex imagine ipsius, quæ saxea, in summo marmorea, & vetusto schemate sculpta, & in san- ctuario parieti infixæ, &c. super quam nomen *Annonis* scri- ptum visitur.

DE

FVNDATIO S. PETRI IN
ERPHVRDIA.

E Gratia Sanctæ & individuæ Trinitatis Ego *Dagobertus* Francorum Rex notum facio, tam clero quam populo, tam Christianis quam paganis, quod urbem nostram *Mervigesburg* / quæ nobis hæreditario jure ab ipso avo nostro *Mervvigo*, fundatore videlicet ejusdem urbis in *Thuringia* ob venerat, S. *Petro* & suis Monachis Deo inibi servientibus, à quo & ipse mons post foundationem monasterii, quod in honoré præfati Apostoli construxi, vocabulū sumfit, deleto pagánico prius nomine avi nostri, S. *Petri* mons vocatus, cum omnibus servitiis suis post finē meam possidendā regali potentia dedimus. Quali autem id Dei ordinatione factum sit, indicabimus. Fuit in præfata urbe juxta Ecclesiam S. *Basilii* martyr is homo Dei nomine *Adeodatus*, rogatu meo à Mogontino Episcopo *Rigiberto* inclusus. Qui inclusus ob periculum animæ nolens uti communionem clericorum uxoribus & armis utentibus, sæpe me rogavit, ut de aliquo meo monachum claustrò à quo divinum officium & verbum veræ fidei audiret, & communionem sacri mysterii perciperet, sibi evocarem. Hujus ego ob intimam familiaritatem petitioni annuens, misi ad monasterium monachorum, quod simili modo construxi in *Selsenburge* / & venerabilem seniorem monachum nomine *Truckindum* inde evocans præfato *Adeodato* incluso doctorem & rectorem direxi. Qui eo perveniens, cœpit paulatim ex ejus doctrina, & suasionē inclusi numerus credentium multiplicari, tum conversione paganorum ad baptismum, tum clericorum & laicorum ad monachicum habitum. Hoc ego cernens & divinum in hoc favorem intelligens, tradidi sæpe dictam urbem meam cum

M m

omni.

omnibus sibi pertinentibus, *S. Petro* & suis monachis, ibidem monasticam religionem statuendam & Abbatiam meo auxilio faciendam. Dedi præterea *S. Petro* & suis monachis ad usus diversos silvam, quam ab numero ferarum cervorum **Hirsbrunnis** vocant, à meridiana plaga urbis versus orientem, usque ad terminos regionis **Orlaw**, quam regionem *Pipino* Palatino Comiti in beneficium tradidi. Dedi nihilominus ad supradictum cœnobium villas à Sclavis in eadem silva factas, scilicet **Tunecdorpsff** **Tugebrachrestet** / **Tuttelstet** / **Neukenrod** / **Hochdorpsff** / & alias plures, & aquam *Geram* ad captum piscium monachis, à meridiana parte urbis usque ad terminum curiæ ministerialis mei *Gisboti*. Dedi etiam de curia mea ad usus fratrum *C.* modios tritici, *C.* ordeï, & totidem avenæ, & cætera omnia mea in *Thuringia*. Ad hunc mihi dilectum locum continentium dedi ministeriales meos, cum omni eorum sobole & possessione, quorum hæc sunt nomina, *Gisbotum*, *Gilbertum*, *Eckehardum*, *VVolfholdum*, **Hisen** / **Egenen** / **Wolgisur** / *Omarum*, *Sigibertum*, *Theodbertum*, *Theodoricum*, *Adelbotum*, *Adelgolfum*, *Gelfcatum*, *Infridum*, *Hunzelinum*, *Gunterinum*, & cæteros omnes famulos meos & famulas in *Thuringia*. Ut hæc traditio Domino meo Iesu æternaliter firma maneat, literis nostris stabiliri fecimus, & banno *Rigiberti* Episcopi Mogontini confirmari rogavimus, & annulo nostro colligavimus, & sigillo nostro adhibito complevimus. Acta *Mogontia*, Kalendis Martii, in præsentia *Rigiberti* Episcopi. Signum invictissimi Regis *Dagoberti* Francorum.

Testes omnium harum causarum sunt hi: *Pipinus* Major domus, & filius ejus *Karolus*, Mogontinus Episcopus *Rigibertus*, *Gunterinus* paganus Comes, *Ekebi* Comes, & omnis Ecclesia in *Thuringia* & circa *Renum* in *Mogontia*. Acta sunt hæc anno Dominicæ incarnationis dccvi. Indictione ix.

S.BLA.

5. BLASII monasterium erectum est à *Reginberto* Barone de *Feldenberen*, tempore *Ottonis* III. Anno Domini *MXLVI*. & fuerunt solum *Heremita*: sed per mineralia ditati erexerunt Abbatiam. Abbas *Georgius*, qui modo præest, in numero Abbatum est *vice*simus sextus.

Monasterium S. TRVTPERTI in *Brisogia* fundatur per *Otpertum* Comitem de *Habsburg* & Landgravium *Alsatia* tempore *Gregorii* Magni, anno videlicet *Dominicæ* natiuitatis *DCVIII*.

Monasterium OTTENBVREN à *Svevo* Duce fundatur *Tutone* Canonico *Viennensi*, cuius pater *Sylachus* dictus est; anno Domini *DCCLXIII*.

Coenobium S. PETRI in NIGRA SILVA fundatur à *Berchtoldo* secundo Duce *Zaringia*, Anno Domini *MXIII*. & habuit ibi sepulturam communem, demto *Berchtoldo* III, constructore civitatis *Friburgensis*, qui jacet in domo Capituli: qui fuit vir prudens & bellicosissimus.

Coenobium DE VINEIS, i. e. *Weingarten*, in monte S. *Martini* fundatur per *Guelphonem* tertium, Comitem in *Aldorff* & Ducem *Noricorum*; & monachi, qui prius fuerunt ab *Altenmönster* tralati ad *Aldorff*, sunt ad montem S. *Martini* translati.

ALPERSPACH monasterium fundatur anno Domini *MCLV*. à tribus Comitibus, de *Zolen*, *Sules*, & *Husen*; quorum primus ordinem monasticum ingressus, Abbasque primus factus, & dictus *Albertus* inde & à quo dictum & vocitatum est monasterium *Albertispachium*.

Monasterium MORBACH fundavit Dux *Eberhardus* anno Domini *ccccxxxi*. Accepit autem monachos ex *Augia* majori.

Monasterium CÆSARIENSE, id est, *Kaysersheim*, fundatur ab *Henrico* Comite in *Lechsmind*; anno Domini *mcxxxiii*. Nunc præest Abbas *Conradus*, in numero Abbatum

rum vicesimus quartus. Sepulturam habent in isto cœnobio Domini de *Selffenstein / Hiffen / Graispach /* & Marscalci de *Bappenheim; Keissheim* nuncupatur, non *Perg.*

Cœnobium TRVTENHVSEN Canoniorum Regularium de observantia, in dioecesi Argentinensi, situm in pede montis *S. Ortilie*, reformatum, ut dixi, de capitulo *VVindemensi*; fundatum est à veneranda *Herranda* Abbatissa *Hoënburgensis* Ecclesiæ, montis videlicet *S. Ortilie*, anno Domini MCLXXXI. Monasterium certe admodum insigne & amœnissimum, in quo cum Dei cultu & regulari disciplina maxima viget hospitalitas & humanitas.

REBDÖRF monasterium Canoniorum etiam regularium de observantia unione & capitulo *VVindemensi*, fundavit *Fridericus I.* cognomento *Barbarossa* Anno Domini MC...

Monasterium *S. GEORGII* in *Nigra silva* fundatur à Comite *Herzelone* in allodio proprio, ubi tandem monachus factus fuit. Erat autem prius Advocatus in *Augia* majori, A.D. MLXXXVIII.

Cœnobium *Zwifalten*, quod communiter Latine AD DVPLICES AQUAS appellatur, instituitur per Abbatem *Hirsaugiensem* *VVilhelmum*, virum sanctum, anno Dominicæ nativitatæ MXCI.

PETRI DOMVS, vulgo *Peterhusen*, prope *Constantiam* fundat *S. Gebhardus* Episcopus *Constantiensis*, natus Comes *Brigantius*, Anno Domini DCCCCLXXX.

EBERBACH fundatur anno Domini MCXXVI.

LORCH fundatur per *Fridericum* Seniore[m] Ducem *Sueviæ*.

KEMPTEN monasterium fundavit *Hildegart* illustris femina, in quo & tumulata quiescit. Primus Abbas *S. Andegarius*

frater *Kelandi* fuit. Hæc vera sunt omnino & solida.

Anno Domini mēxxxiii. *Djopoldus* Marchio **Vorburg** / dedit monachis Cisterciensis Ordinis in **Waldsachsen** aream, in qua constructum est monasterium eorum, & de silva, quantum ipsi fratres per unum diem poterant in circuitu perlustrare. Vnde ipse est fundator eorum. Hocce monasterium tempore belli Bojoarici furens edaxque flamma voravit, eo videlicet tempore funesto, quo & **Lympurg** igne arsit. Nunc reparatur.

Anno Domini mēclvi. *Ludovicus* Dux Bojoariæ, Comesque Palatinus Dominam *Mariam* conjugem suam, sororem Ducis Brabantiae, in **Werd** Sueviæ decollari fecit. Miserat equidem ipsa binas literas, unas Duci, qui tunc in partibus Rheni erat, alteras *Henrico* Comiti Hirsuto; quæ ex errore marito præsentatæ fuerant. Pro emenda vero conjugis occisæ, Abbatia in **Furstenfeld** ab eo construitur & fundatur.

Adelbertus filius sororis *Henrici*, primi hujus vocabuli regis, patris *Otonis Magni*, matrem habebat *Babam* nomine, à qua *Babenberg* castellum ejus nominatum est. Hinc dictus est *Albertus* ille, vir fortis & strenuus, Comes *Babenbergensis*. Fundator extitit monasterii *Tharis*, nostri ordinis in diocesi Herbipolensi, ubi & sepultus quiescit. Hunc *Adelbertum* proditorie blandis verbis eductum & seductum *Hatto* Episcopus Moguntinensis in manus Imperatoris *Ludovici* dedit, qui & ipsum *Albertum* decollari fecit. Ego de illo Imperatore à certo nomine dubito mirorque: nam ratio temporis aliquem *Ludovicum* Imperatorem tum fuisse, non admittit. Scripsi quemadmodum reperi in exemplari.

Monasterium Ordinis fratrum Cisterciensis, quod **Torgenthal** / ie. *Vallis Georgii* nuncupatur, prope nemus

Thuringiæ, Comites fundaverunt de **Kassenberg**, anno Domini MCLII. Horum Comitum stirps prorsus aruit & desit.

Anno Domini MCLXIII. fundatum est monasterium monialium nostri ordinis prope *Erphordiam*, per Generosos Comites de **Grunpeche**: Cœnobium **Jchterhusen** dicitur.

FVNDATIO MONASTERII
CELLÆ PAVLINÆ.

PAuliaa nobilissima & devotissima femina, imo & vitæ sanctimonia præclarissima, quæ etiam angelo nuncian- te concepta legitur. Hæc in omni virtutum flore & Dei amore proficiens, ter in vita personaliter *Romam* petiit, & Apostolorum limina devotissime adiit, visitavitque: ibique à summo Pontifice *Paschali* confirmationem monasterii sui *Cellæ Paulinæ*, quod in *Thuringia* saltu fundaverat, impetravit, Bulla papalis, quam vide, data est anno Domini MCLXIII, VII. Kal. Septembris. Indictione octava.

ANNO, Archiepiscopus III. Colonienfis, qui claru- it anno Domini MLVI. ille Canonicos expulit & ejecit ex Ecclesia SALFELDENSIS & in eam locavit & introduxit Ordinis *D. Benedicti* monachos, integritate vitæ ac regulari disciplina probatissimos. Ego omnino anceps sum de *Anno* illo tertio, cum *Anno* secundus fuerit in humanis tempo- ribus *Henrici III.* & *Henrici IV.* Sit qualitercunque, *Anno* dictus est ille Archiepiscopus qui in *Salfeld* monachos loca- vit certissime, ut liquet ex imagine ipsius, quæ saxea, in summo marmorea, & vetusto schemate sculpta, & in san- ctuario parieti infixæ, &c. super quam nomen *Annonis* scri- ptum visitur.

DE

DE ANDECHS.

Temporibus *Adriani* Papæ hujus nominis I. *Desiderius* Rex Longobardorum perturbavit Ecclesiam Romanam, contra quem *Carolus Magnus* rogatu Papæ processit, belloque vicit. Hujus *Desiderii* filiam habuit uxorem *TASSILO* dux potens *Bavariæ* ideo & ipsum focerum suum *Desiderium* Regē juvit cum *Hunis* & aliis infidelibus contra *Carolum*. Vide inter hæc *Distinct. LXIII. c. Adrianus*. Porro *Carolus* capto *Desiderio Thassilonem* Ducem *Bavariæ* consanguineum suum (ni fallor patruus *Caroli* erat) privavit ducatu & intrusit eum ad monasterium inferioris *Alach*, una cum filio suo, quod ipse cum patre suo seniore *Thassilone* fundaverat: proinde *Carolus Magnus Pipino* filio suo commisit Ducatum *Bavariæ*, &c. Ex illo *Pipino* orta est stirps illa nobilis & vetus Comitum & Principum de *Andechs*, quorum castrum fuit inexpugnabile, ubi nunc est monasterium nostri ordinis dictum *Andechs*, sive MONS SANCTVS, vulgo *der Heiligeberg*. Ex dicta progenie sancti & viri & mulieres complures per succellum temporis exorti sunt & nati, quorum præstantiores sunt: *Conradus* Episcopus *Constantiensis*, *S. Henricus* Cæsar *Babenbergensis*, *S. Elisabeth* Lantgravina *Düringia*, *Hedviggis* sancta, matertera *S. Elisabeth*: *Mechildis* Abbatissa in *Ottelsteten*: *S. Otto* Episcopus *Babenbergensis*, *Arnulfus* Imperator, *Eufemia* Abbatissa in *Altenmünster*, *Rasso* &c. Hæc ex *Topographia Montis Sancti* transcripsi.

FVNDATIO MONASTERII
ALTHE.

ANNO Domini DCCXII. Pontificatus *Zacharia* Papæ sexti, monasterium *ALTHE* inferioris ex consilio *S. Birminii* *Meldensis* Episcopi, ab *Otilone* Duce, in honore *S.*

Mitt-

Mauritii, sub monachica professione construitur. In hoc monasterio *S. Godhardus* Episcopus Hildesheimensis est factus monachus, qui ex familia istius Ecclesiæ natus & ibi nutritus ac sacris literis imbutus. Vide latius in *Legenda* ipsius.

In eadem Chronica sic continetur: Anno Domini *mcxxxiii*. fundatum est monasterium *ALTACH* superius, tempore *Honorii PP. ii.* & libertati traditur à *Friderico* Ratisbonensis Ecclesiæ Advocato, de consensu conjugis suæ & filiorum.

In alia Chronica, quæ habetur Ratispona ad S. Emmeranum, ita habetur: *Thasilo* Dux *Bavariæ*, filius *Ozilonis* & *Hillerudis*, quæ fuit soror *Pipini* Regis, patris *Caroli Magni*. Fuit autem *Ozilo* primum Rex, postea vero *Bavaria* in provinciam redacta Dux, & fundavit monasterium *Inferioris Alach*. *Thasilo* prædictus filius *Ozilonis*, monasterio *Inferioris Althe* plura prædia dedit: item *Pataviam* civitatem *Bavariæ* renovat & instaurat, & Episcopatus sedem, quæ apud *Laureacum*, priusquam ab *Hunis* everteretur, fuerat, inibi instituit. Denique in Choro monasterii in *Weltenburg* subscripti rithmi habentur:

Thasilo Dux Bavaria,

Fundator hujus Ecclesie,

Sex struxit in Bavaria,

Thasilo monasteria.

Waltenburg, Lorsheim, Cremmonster,

Wessenprun & Pfaffenmünster.

Item fundavit monasterium *Marze* in honore *S. Michaelis* Archangeli. Item *Mansee* quoque monasterium construxit, & *Ensdorff*. De foundationibus monasteriorum ab *Ozilone* & *Thasilone* grandis est diversitas, & potissimum de duobus *ALTA*. Ego in dictis monasteriis non fui, sed quæ posui transcripsi ex quadam collecta *Cronicula* in *Ratispona*

pona ad *S. Emeranum*. Quare & ego vehementer dubito de dictis, quoniam topographias & originales dictorum non vidicœnobiorum. Quin imo & nomina confusa sunt & transposita, ut plerumque filius ponatur pro patre, & pater pro filio; videlicet *Thasilo* pro *Ozilone*, & è diverso.

Sane & alio quodam in libro sic exaratum comperi: *Otilo* prius Rex, post, *Bavaria* in provinciam redacta, Dux, *Alzha* monasterium fundavit ex suo allodio, & sepultus est cum uxore sua in *Osterhoven*, quod nobilissimum monasterium sub regula *S. Benedicti* egregie satis Dux ipse construxerat. Legi etiam ut supra, quod filius ipsius *Thasilo* Dei amore seculum reliquerit, & monasterium *Lorsheim* intravit, & in eodem religiosissime vixit, & tandem beate obiit. Legitur nihilo tamen minus & aliter in quibusdam Chronicis, & *Lupoldus* similiter refert in Epitomate de rebus Germanorum veterum quod *Thasilo* ob rebellionem & inobedientiam ab *Carolo Magno* una cum filio suo *Theodone* in monasterium trusus sit & in monachum tonsoratus, & hoc ex gratia, alioqui mortis sententiam non evasisset. Cæterum & hanc dubitationem auget, quoniam non unus tantum, verum plures, & ad minus duo *Thasilones* fuerunt.

FVNDATIO MONASTERII MONTIS
S. PETRI PROPE *Rosenheim*.

ANno Domini MCVII. *Bertholdus* nobilis Comes de *Pur-geck* & *Otto* Iunior Comes de *Scheurn*, qui castrum habuerunt dictum quondam *Glanc* / nunc *Vsenhoffen* / vel *Mons S. Petri*, cui castro renunciantes Monasterium in honore *S. Petri* construxerunt & fratres de *Dispachaw* ibidem collocaverunt.

Nn

FVN.

FVNDATIO MONASTERII
BENEDICTEN PVEM.

ANno Domini dccxl, indictione viii. sub *Zacharia* Pa-
pa, tempore quo *S. Bonifacius* in *Francia*, *Frisia*, *Austra-*
sia, *Bavaria* fidem Christi seminabat, cum jam jam Ecclesie
& monasteria in *Bavaria* confurgerent, in loco & in solitu-
dine in via condiderunt & fundaverunt primum monasteri-
um, dictum *Benedictenburn* / tres fratres viri clarissimi,
Latsied / *Waldam* / *Ellant* / tam virtutum quam di-
vitiarum inclyti primates regni, & regis *Caroli*, patris *Caro-*
lomanni & *Pipini*, consobrini.

Anno Domini mclxvii. & circa illud tempus *Welfo*
Dux *Bavariae* senior complura fundavit monasteria, videli-
cet *Raitenpuch* / *Aldorff* / quod modo *Weingarten* vo-
catur, *Altenmünster*, & Ecclesiam *Racensem*; & his peractis
Hierosolymam versus proficisci coepit, iiii. Kal. Aprilis.

Anno Domini dccclxxvi. Dominus *Gero* Colonien-
sis Archiantistes construxit GLADEBACENSE cœnobi-
um, quod situm est in diœcesi *Coloniensi*, sed in dominio &
terra *Iuliacensi*: & viget sub unione *Bursveldiana*.

CAMPIDONE monasterium construitur per *Andega-*
rium qui etiam Abbas effectus est ibi, Anno Domini dcllii.

OPHO Angliae Rex, avus maternus *S. Williboldi*, pri-
mi Episcopi *Eichstetensis*, monasterium fundavit SCHVTTE-
RENSE in *Mornavia*, unde usque hodie dicitur OPHONIS
CELLA. Anno Domini dccxvii.

BVCHAVGIENSE cœnobium fundatur à nobili Co-
mitissa *Adalinda*, uxore *Hattonis*, cujus tres filii nequiter oc-
cisi, in eodem monasterio consepeliuntur, scilicet *Berina-*
ger / *Regrimof* / & *Gerarde*. Anno Domini dccclii.

AVGESNOVEN fundatur à *Bernhero* Comite de *Sass-*
purg & Domino in *Ortenberg*, anno Domini

SCHAF-

SCHAFHUSEN monasterium *Omnium Sanctorum*, fundatur per Comitem *Gebehardum* de **Nellenburg**. anno

Monasterium REICHENBACH fundavit *Diepoldus* Marchio, dictus de **Dechburg** / ad petitionem matris suæ *Lucardis*, & uxoris *Adelheydis*, temporibus *Henrici* Imperatoris quarti.

ETALL cœnobium fundatur per *Ludovicum* Imperatorem quartum, & ponitur per eum primus lapis, Anno Domini mcccxxx, in die *Vitalis* martyris. Primus Abbas *Fridericus Henrichreiter* sumtus ex **Reichenbach**.

VISPACH cœnobium monialium fundatur per *Haiskam*, filiam regis *Arragonia* viduam, & relictam *Ottonis* Comitis de **Scheurn** / anno Domini millesimo, septuagesimo septimo.

HIRSAW fundatur ab *Henrico* iv. Imperatore, genero *Conradi* Imperatoris, in loco nativitatis suæ, in *Hircinia* silva, *Tempe cervorum*, anno Domini miii.

Monasterium ETTENMVNSTER fundatur ab *Higeruo* Episcopo *Argentinenfi*. Alii dicunt ab *Eihone*, qui primus fuit Abbas in *Augia* majori, etiam condidit **Etrenheim**. Anno Domini dcccxxxiii.

Circa annos Domini dclxx. in partibus *Noricorum* erant duo fratres, *Albertus* & *Ockarius*, ex patre *Burgundi*, ex matre *Bavari*, divitiis præpollentes, Deumque timentes, consanguinitatis affinitate proximi *Pipino* Regi, patri *Caroli Magni*, fundaverunt Monasterium **Tegernsee** nostri ordinis; *Albertus* novem comitatus in *Bavaria* possedit; *Ockarius* ducatum tenuit in *Burgundia*.

Anno Domini dccccl. *Rathardus* presbyter & Dei famulus apud **Piensee** / quod obsonitum aquæ ibi decurrentis nomen accepit, monasterium *S. Georgii* martyris construxit, ibique *C. nonicos regulares*, &c.

Anno Domini DCCCXXXIII. *Eberhardus* Comes præpotentissimus, fraterque ejus *Adelhero* in castro **EBERSBERG** monasterium Canonicorum regularium fundarunt. Postea tamen *Vdalricus* filius dicti Comitis Adelheronis ordinem regularium Canonicorum in monachos nostri ordinis commutavit.

Anno Domini DCCCXCVII. *Gebehardus* primus hujus nominis Episcopus Ratisponensis præficitur. Hic in territorio urbis Ratisbonensis quendam locum **Pruel** dictum, monachicæ vitæ aptum elegit, & monasterium construxit. Dotatum est per *Ottionem* M. magnifice & privilegiatum.

Anno Domini MLXII. septem fratres *Scotti*, quorum nomina sunt hæc: *Marianus*, *Mathantinus*, *Murchertachus*, *Clemens*, *Gervasius*, *Isaac*, & *Donatus* Ratisponam venerunt, & sicut in Chronicis legitur, quendam mortuum nuper in patibulo *Zandolphum* nomine ibidem resuscitaverunt, ac tempore *Ottionis* Episcopi tunc temporis locum, ubi nunc est *Prioratus S. Petri* extra muros civitatis inhabitare cœperunt.

Eberhardus Comes de *Ebersberg* supra dictus super flumen *Ilmuze* monasterium etiam construxit **Geysenfeld** ordinis nostri, anno Domini DCCCCLIII. & circa.

HISTORIA FVNDATIONIS MONASTERII BOSAVGIENSIS.

ANno Domini millesimo centesimo decimo, sub *Henrico* Imperatore hujus nominis quarto, sed in ordine regum quinto, auctorisante in Ecclesia militante post *Urbanum* II. viro Apostolico *Paschali*, Dominus *Theodoricus* *Zitzeni* Ecclesiæ digne præficitur, vir vere commendandus, literis apprime eruditus, contra schismata, quæ nonnunquam suo tempore pullulabant, propugnator Catholicus, & in

& in omni pastorali sollicitudine commissæ sibi Ecclesiæ desudans utilitatibus. Hic tertio Episcopatus sui anno, scilicet anno Domini millesimo centesimo quarto decimo, cum esset *B. Mariæ* Dei genitrici specialiter devotus, quendam Sclavum penitus illiteratum, eidemque *B. Virgini* æque devotum in sua curia habebat. Cui Sclavo *B. Virgo Maria* tunc apparuit adhortans, ut præfato Episcopo diceret, ut claustrum suo honori consecrandum non longe à suburbano seu territorio suæ civitatis, in colle, quem antiquitas *Bosavugia* nominaverat, construeret, & pro indicio veritatis insinueret, quod secrete dicere solitus esset ante inchoationem horarum *B. Virginis* hanc antiphonam: *Nativitas tua Dei genitrix, &c.* Quæ cum idem Sclavus Episcopo nuntiasset, & Episcopus suum secretum illi revelatum cognosceret, quod Domina nostra sibi dilectissima virgo *Maria* voluit, quantocius adimplevit, & montem qui *Bosavugia* dicitur, primum occupavit ac fruticetis & spinetis mundavit, & mense Septembri vi. Idus ejusdem mensis ligneam capellam in eodem monte constructam in honore *S. Dei genitricis & perpetuæ virginis Mariæ* dedicavit, ipsumque montem cum aliis prædiis in usum fratrum inibi Deo in perpetuum secundum regulam beatissimi Patris *Benedicti*, Nigrorum monachorum servitutorum assignavit. Nam de monasterio *Hirsavugiensi* Spirensis diocesis, pro tunc in regulari observantia, secundum *Cluniacensium* statuta nominatissimo, Abbatem postulavit, & quendam *Erkenbertum* virum venerabilem, quem primum huic loco Abbatem præfecit, una cum aliis fratribus acquisivit. Secundo dehinc anno, qui est annus Domini millesimus centesimus quintus decimus, Basilicam hanc à fundamento erexit, & octavo ab hinc anno, qui est annus Domini millesimus centesimus vicesimus secundus, consummavit, duoque altaria, unum in dextrali

plaga in honore Apostolorum *Petri & Pauli* sexto Idus Septembris, alterum vero in sinistrali in honore Apostolorum *Philippi & Iacobi* Kalendis Maji dedicavit. Hic etiam quendam nobilem, nomine *Bennonem* de vicina Soraborum gente in conversum recepit. Qui cum vere perversus existeret, & ab Abbate saepe correptus emendare nollet, Abbas ad eius directionem etiam Episcopum advocavit. Qui cum praedictum durius, ut dignus erat, argueret, idem *Benna* cuncta impatienter ferens in tantam malitiam devenit, ut eundem Episcopum in oratione ante principale altare procumbentem latenter cultello perfoderet. Vnde post triduum venerandus Dei sacerdos quinto Kal. Octobr. anno Domini *mcxxiii* migravit ad dominum in eodem loco sepultus, quo occisus. Ipse vero *Benna* non conversus sed perversus mox vivus a Dæmone raptus, nusquam comparuit. Altero abhinc anno, qui est annus Domini *mcxxiv*. septimo Idus Septembris, dedicata est hæc basilica à Domino *Richvino*, venerabili Domini *Theodoricæ*, nostri fundatoris successore, ordinationis ejus anno primo, & ab *Arnoldo* Merseburgensis Ecclesiæ Episcopo, & quinque altaria ipso die, principale quidem altare in honore B. & perpetuæ Virginis *Mariæ* & *S. Iohannis* Baptistæ, sanctique *Iohannis* Evangelistæ: altare ante chorum in honore *S. Crucis*; altare post summum in honore *S. Benedicti*; in honore *S. Georgi* martyris in dextra parte: in sinistra vero parte in honore *SS. undecim milium virginum*, &c. Feliciter. Amen.

FVNDATIO MONASTERII PRUMIENSIS
PER PIPINVM SENIOREM QVI FVIT PATER
Caroli Magni Imperatoris.

Pipinus Francorum Rex, cum esset in venatione in *Arden-
enna* super flumen quod vocatur *Prumia*, venatores suos
& canes

& canes à se dimissos ita perdidit, ut nulla ratione potuerit scire, quorsum divertissent, aut in qua parte eos sequi debuisset. Stupefactus ergo in sinum armigeri caput reclinavit, & ecce angelus Domini in similitudine hominis astitit, & dixit ei: *Ecce ego nuntius Dei ad te venio, ab eo missus qui mandat tibi, ut sicut ego signa posuero, ita jacto & posito fundamento ei templum in hoc loco adifices, & locum ipsum S. Salvatoris nomine in perpetuum appelles. In crastinum vero cum equitaveris, duos pauperes monachos Gracos obvios habebis. Hos rogabis, ut illud, quod ferunt, tibi pro amore Dei dare velint, promittens eis retributionem magnam, cumque acceperis, eos huc adducere debes, & monasterium, sicut me vides ponere signa, ita adificare jube, positus sanctis reliquiis in hoc loco. Dabis ergo impensas ad edificandum eis & cuncta necessaria vita. Ferunt enim Innocentium corpora tria; partem de cute Apostoli Bartholomaei, & multas alias sanctas reliquias. Veneratores, de quibus sollicitus es, ad te venient vespere; & sic, ut imperatur à Domino, facere grato animo procura. Pipinus autem animo hilari, ut imperata fuerunt, ita fecit, ubi & curtes plurimos, & thesauros magnos conferre studuit, & eo mortuo trinepos ejus Lotharius Imperator magnifice consummavit: Vbi & sepultus in pace quiescit.*

FVNDATIO MONASTERII SELGEN- STADENSIS.

Heinardi Cancellarius Caroli Magni Imperatoris, vir egregiae dignitatis, qui in puerili aetate cum eo nutritus fuerat, & miro ac ineffabili amore se dilexerant, cujus & consilio palatium tunc regium gubernabatur. Hic itaque *Heinardus* super *Mogonem* fluvium Abbatiam insignem fundavit, & *Selingstat* appellavit, & de *Roma* sanctos *Marcellinum* & *Petrum* apportari fecit, & ibi eos collocavit, & eam Abbatiam regno

regno dimisit, & se & dominam *Iminam* uxorem suam, prædicti *Caroli* filiam, post mortem tumulari fecit.

FVNDATIO MONASTERIORVM DVORVM IN
Quedelburg / & COENOBII S. JOHANNIS BAPTISTÆ PROPE **Magdeburg**.

Henicus primus Saxo genere, pater *Ottonis Magni*, qui cœpit anno Domini DCCCXVIII. ædificavit & fundavit Abbatiam de *Quettenleburg* regalem utique, & in omni *Saxonia* præcipuam. Illic Abbas moniales posuit, cui loco contulit decem & octo millia mansa, & thesaurum pergrandem; advocatiam & monetam, teloneum & militam, ubi & se sepeliri mandavit. Hujus uxor *Machtildis* regina sanctissima illi ad latus consepulta & posita est in crypta ejusdem monasterii. Hujus filius fuit *Otto Magnus*, Imperator hujus nominis primus, qui & *Rufus* dictus est. Iste *Otto* Abbatiam magnificentissimam & ditissimam construxit extra muros civitatis magnæ **Magdeburg** in honore *S. Iohannis Baptistæ*, in quo posuit monachos Ordinis *S. Benedicti*. Item construxit in *Quetteleburg* monasterium Nigrarum monialium ordinis *S. Benedicti*, dedicans Ecclesiam in honore *B. Virginis*.

Conradus primus natione *Francus* eligitur in Regem anno Domini millesimo vicesimo quarto. Iste Abbatiam Nigrorum monachorum gloriosam & famatissimam sub regula *S. Benedicti* construxit & fundavit, quæ **LINTHBVRG** dicitur anno Christi 1038.

Luiboldus Archiepiscopus Moguntinus monasterium **S. JACOBI** propriis expensis extruxit *Moguntie* foris murum in monte qui dicitur *speciosus*, tempore *Heurici* Imperato-

ratoris IV. Anno Domini cixlix. obiit prædictus Archipræ-
sul, cui *Sifridus* Abbas Fuldenfis successit.

FVNDATIO MONASTERII B. VIRGINIS MA-
RIÆ IN Schutteren.

ANno quinque millesimo dcccclxxxiii. à creatione mun-
di, ab incarnatione vero Domini nostri Jesu Christi
dccciii. regnante *Phoca* Imperatore Romanorum, anno re-
gni ejus primo vivente adhuc sanctissimo Papa *Gregorio*, gu-
bernante Franciam Rege *Theodorico*; *Offo* Rex Angliæ divi-
na motus inspiratione, cœpit ædificare & construere hoc
solenne cœnobium **Schutteren** / cum adjutorio & consilio
S. Pirminii Episcopi ex cujus discipulis creduntur fuisse pri-
mi monachi inhabitantes hoc cœnobium in honore glori-
osissimæ Virginis Mariæ. Illud postmodum gloriose ditavit
multis muneribus & privilegiis magnificus Francorum Rex
Dagobertus, anno Domini dcccxlx. Collapso autem priorâ
cœnobio, illud iterum reædificavit, privilegiis & censibus
ampliavit, sanctissimus & gloriosissimus Romanorum Impe-
rator *Henricus II.* anno Domini mxxvi. Deinde anno Domini
mcccclxxxix. in die *S. Elisabeth* inchota est observantia vitæ
regularis hoc in loco, secundum laudabilem unionem *Burs-
feldensem*, per venerabilem Abbatem hujus cœnobii *Domini-
num Johannem Full*; cooperatus est sibi ad hoc opus sanctum
venerabilis Pater & Dominus *Blasius*, Abbas Hirsaugiensis,
qui primos reformatores de monasterio suo huc addu-
xit. Deus dedit initium, dabit etiam in-
crementum.

FVNDATIO MONASTERII CANONICORVM
REGVLARIVM IN *Kyrbgarten* PROPE
WORMATIAM.

ANno Domini *MCCXXXII*. fundatum est monasterium or-
tus gloriosæ virginis Mariæ prope urbem Vangionum
nominatum *Kyrbgarten* per reverendissimum & gratio-
sum Dominum *Henricum* Comitem de Saraponte, Episco-
pum Wormatiensem, pro monialibus Cisterciensium, &c.
Anno autem Domini *MCCCXLIII*. reformatum est præfatum
monasterium, à monialibus Cisterciensibus desolatum, per
Canonicos regulares, opera Domini gratiosi *FridERICI* **PO-
NECK** Episcopi Wormatiensis, ac Illustrissimi Principis Ele-
ctoris *Ludewici*, comitis Palatini.

FVNDATIO MONASTERII S. WALPVRGÆ IN
SACRA SILVA

ANno Christi millesimo septuagesimo quarto, ætate *Gre-
gorii VII.* & *Heinrici III.* fundatum est à *Theodorico* Co-
mite montis Peligardi cœnobium S. *Walpurgis*, ordinis D.
Benedicti: cujus Abbati *Bertolfo* post plurimos annos *Fride-
ricus* Sueviæ Dux cum uxore *Judenta*, donavit prædia, quæ
intus & extra forestam, quæ *sancta* nuncupatur. *Bertolfus*
primus Abbas hujus loci fuit; *Wolfgangus* secundus; *Diet-
marus* tertius; quartum invenire non poterant, quo nomi-
ne dicitur. Item, quæsitum est in antiquissimo martyrolo-
gio hujus loci, & nullus inventus est Abbas qui *Wolfframus*
dictus sit, quamobrem arbitrantur *Wolfgangum* esse, & erratū
esse in nomine. Item, ante primum Abbatem *Bertolfum*
leguntur longe fuisse duo monachi in hoc loco, qui funda-
tores primi in martyrologio dicuntur: sic cum legitur *Wiz-
bertus* monachus primus fundator hujus loci obiit v. Kal.
Augu.

Augusti. *Marius* confundator III. Kal. Decembris. Hi tamen creduntur habitasse tanquam heremitæ in parvulo monasterio sive cellula: verum annus Domini, i.e. quo tempore fuerunt, incertum est. Nota tamen, quod hic fuit mihi oblatus liber antiquissimus ibi legi, quod præfatus frater *Vibertus* suscepit primum privilegium monasterii, à *Henrico* Imperatore quinto anno Domini millesimo sexto. Item: *Fridericus* Dux Sueviæ pater fundatoris hujus loci. Sic *Valpurgis* fundat monasterium S. Benedicti *Lorch* / prope *Schwabischen münde*: in quo sepelitur, &c. Item monasterium Præmonstratensium *Adelberg*.

FVNDATIO MONASTERII *Künigesberg* /
SANCTIMONIALIVM.

ANNO DOMINICÆ incarnationis MCLXVII. Indictione XI. Epacta nulla, tempore *Alexandri* Papæ, regnante *Friderico* Romæ Imperatore, sub *Agnete* hujus loci Abbatisia VIII. Idus Julii dedicatum est hoc monasterium à venerabili *Bernone* Zvirmensi Episcopo; & eadem die dedicatum est altare principale in honore S. *Mariæ* perpetuæ virginis, &c. *Fridericus Barbarossa* est fundator.

EX TOPOLOGIA NOVIENTENSIS i.e.
EBERSHEIMENSIS COENOBII

Monasterium *Novientense* sive *Ebershemense* situm est in Germaniæ finibus inter *Rhenum* & *Vosagum* in pago *Alfatiensi* in comitatu *Thronic* & in Episcopatu *Argentinenfi*, in insula *Nba* fluminis, nemoribus constitum, perspicuis fontibus irriguum, præsertim æcenum, agrorum cultu.

cultura circumdatum, vineis non longe adjacentibus læ-
 tum, piscationibus & venationi commodum, ac variis
 com meatibus utile ac oportunitum. Cum enim pagus idem
 Alfatensis primitus ab exercitu *Trebetæ* possessus fuisset,
 & excultus, ipsi cultores fanatici & idololatræ fanum
 culturæ Deorum suorum, & in ipso aram *Dianæ* & *Mer-*
curii, construxerunt & ludis sceniciis dedicaverunt. Sed
 cum post multa temporum curricula tota Germania, & idem
 pagus à Romanis, temporibus *Julii Cæsaris*, subacta fuisset;
Julius Cæsar Deum placare, *Mercurium* videlicet, qui à Theuto-
 nicis colebatur, quoniam Deus facundiæ dicebatur, insu-
 lam ingressus, ipsum fanum jam vetustate collapsum reno-
 vavit, ac Donariis honoravit, nomenque mutans *Novientum*
 nominavit. Nam antiquitus à primo possessore suo **Stras-**
nebruch vocabatur, unde etiam hætenus saltus adjacens eo
 nomine nuncupatur. Deinde ad munimen Romani exerci-
 tus castella in circuitu munivit: primum scilicet super lacum
 ipsius *Tilla* fluminis, quod *Brundesium* nominavit: sed post
 ab accolis renovatum *Branneburg* est nuncupatum. Alterum
 vero juxta villam quæ *Hiltheim* vocatur, construxit, quod
 hætenus *Ertburg* vocatur: Tertium vero juxta villam **Ka-**
genheim / quod nunc **Altenburg** dicitur: Quartum nihi-
 lominus trans flumen juxta montana construxit, ipsumque
 ab alto sito *Apicam* nominavit. Horum itaque castrorum castel-
 la cum finitimis populis ipsius pagi, singulis mensibus ad fa-
 num supradictæ insulæ venientes, sacrilegos sacrificiorum ritus
 cum ludis scenicis celebrabant, & ille quidem ritus gentili-
 tatis usque ad tempora *Neronis* Imperatoris ibidem perman-
 sit. Eo tempore Christi videlicet ab ascensione decimo an-
 no beatissimus Apostolorum princeps *Petrus* adjuncto sibi
Paulo Apostolo Evangelium Christi in urbe Roma prædica-
 bant. Qui cum per Spiritum S. tempus passionis suæ sciret
 insta-

inflare, convocatis discipulis, quos idem fervor prædicationis incenderat, tali eos sermone alloquitur: *Videte nunc fratres mei, quanta sit messis dominice sationis, & quam pauci operarii. Nunc igitur memores verborum Domini nostri Iesu Christi, quando ait: Ecco ego mitto vos sicut agnos inter lupos, &c. & quia dignus est operarius mercede sua.* Deinde singulis imponens manus dedit eis potestatem ligandi & solvendi & dimisit eos; mittens quidem *B. Apollinarem* in *Ravennam* civitatem, *S. vero Martialem* in *Aquitaniæ* partes, *Sanctum autem Saturninum* in *Tolosanam* civitatem *B. autem Maternum* Episcopum, cum duobus presbyteris *Eucharis* & *Valerio* in *Transalpinas Germaniæ* partes destinavit. Qui transmissis Alpibus penninarum, venerunt in supradictum *Germaniæ* pagum qui *Alfaria* dicitur, cœperuntque incolis prædicare verbum Dei, quos & sermonibus & miraculis ad fidem converterunt, destruentes fana eorum, ex quorum lapidibus Ecclesiam in honore *B. Petri* construxerunt. Post hæc *B. Maternus* *Argentinam* civitatem causa prædicationis ingreditur, & eos de cultura idolorum arguere cœpit, &c. sed ab incolis non est receptus, imo ex urbe pulsus; qui pulverem pedum in eos spargens, ad relietum solitudinis locum repedavit. Cumque in itinere essent constituti, *B. Maternum* repentina febris invasit: quem cum in humeris secum ferre tentassent, spiritum exhalavit. At illi rerum inopia ac labore fatigati, simulque barbaræ gentis ferocitatem metuentes, flumen *Yllam* transierunt, ipsumque in loco deserto ac solitario cum maximo luctu & fletu sepelierunt unde etiam usque in hodiernum diem locus idem *elegium*, propter elegos, qui ibi profusi sunt est vocitatus. Mansit denique in præfato loco *S. Maternus* sepultus xxx. dies, i. e. usque ad reditum *B. Eucharis* de *Roma*, cum baculo *S. Petri*, per quem etiam meritis *B. Petri* fuit resuscitatus, & vixit ex post xxx annis. In hoc loco

longa post temporū curricula *Dagobertus* Rex Franciæ ex
 arce *Rubiaca* veniens, dum venationi insisteret, aper miræ
 magnitudinis canibus & clamoribus provocatus, filium Re-
 gis sedentem in equo invalit, unde equus perterritus rapidis
 cursibus totus in præceps actus densissimam silvam petiit.
 Sed puer non volens residere cecidit, & mansit uno pede in
 sterisio pendens, & tractus tandem semi mortuus est reper-
 tus, & die altera expirat. Dicunt etiam puerum ab apro per-
 cussum. Hinc ipse Rex prædictam insulam *Novientum* mu-
 tato nomine *Ebersheim* i.e. mansionem aprorum nomi-
 navit, & locum in magna reverentia habuit: nam puer per
Arbogastum Episcopum Argenunensem resuscitatus fuit. Ide-
 oque Rex & Regina gavisi valde *S. Arbogasto* & *B. Virgini*
 dederunt *Rubiacum* & multa alia. Hæc latius
 vide in *Legenda Arbo-*
gasti.

INDEX